

సాయంకాలమైంది

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

"సాయంకాలమైంది" నవల మొదటి నుంచీ మంచి పుణ్యం చేసుకుంది. ఆంధ్రప్రభ లో సీరియల్ గా వస్తున్నప్పటి నుంచీ వందల్లో అభిమానుల్ని, చాలామంది భక్తుల్ని పోగుచేసుకుంది. ఈ పదేళ్లలో ఓ వందమందైనా ఈ నవల గురించి ప్రస్తావించినప్పుడు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారి "వేయిపడగల" ప్రసక్తి, పోలిక తెస్తూ వచ్చారు. అందరికీ చెప్పే అవకాశంలేదు కనుక - యిక్కడ చేతులు కట్టుకు చెప్పే నిజం ఒకటుంది. నేను "వేయిపడగల" అప్పటికీ, యిప్పటికీ చదవలేదు. అయితే అంతటి మహారచయిత రచనను నా నవల గుర్తు చేయగలిగినందుకే నాకు ఎంతో ఆనందం. కాస్తపాటి గర్వం.

శ్రీ వైష్ణవ సత్సంప్రదాయ వైభవాన్ని సవివరంగా నాకు తెలియచెప్పిన పూజ్యులు శ్రీ శ్రీ భాష్యం అప్పలాచార్యుల వారికీ, శ్రీ సాతులూరి గోపాలకృష్ణమాచార్యుల వారికీ నా ధన్యవాదాలు. ఆంధ్రప్రభలో ఈ నవల రాయడానికి కారకులు మిత్రులు, అప్పటి వారపత్రిక సంపాదకులు వల్లూరి రాఘవరావుగారు. మొదటి అధ్యాయం స్వయంగా చదివి ఆయన చేతిలో పెట్టినప్పుడు పులకించి పాదాభివందనం చేసి అందుకున్నాను. వారి సంస్కారమది.

సదే! మాజీ ప్రధాని పి.వి.నరసింహారావుగారి దగ్గర్నుంచి ఎందరో సాహితీపరులు, పాఠకులు ఈ నవలకు అభిమానులయ్యారు. చాలా మంది భక్తులయ్యారు. చదివి భోరున కన్నీరు కార్చి నాతో గంటలకొద్దీ మాట్లాడిన మహిళలున్నారు. 2001లో ఈ నవల ప్రచురితమయింది. సరిగ్గా ఏడు సంవత్సరాల తర్వాత గుంటూరు నుంచి రవికృష్ణ అనే ఓ తెలుగు పండితులు నవల చదివి, ఆనందించి - సవివరంగా ఇందులో కనిపించిన లోసుగుల్ని ఎత్తిచూపుతూ ఎనిమిది పేజీల ఉత్తరం రాశారు. "నా అజ్ఞానం కొద్దీ నెరుసులు అనుకుంటున్నానేమో నేను పానకంలో పుడకలు అనుకుంటున్న వాటిని బాల్య చాపల్యం కొద్దీ మీ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను" అని సవినయంగా రాశారు. ఈ ఒక్క ఉత్తరాన్నే యిలా ముందుమాటలో ఉటంకించదలిచాను.

వాటిలో అన్నీ లేదా చాలా అంశాలు సహేతుకంగా, సబబుగా వున్నాయి. రెండో ప్రచురణ సందర్భంలో ఆయనకి ఫోన్ చేసి, ఆ సవరణలను మరొక్కసారి తెలియజేయమన్నాను. తెలియజేశారు. వారికి కృతజ్ఞతలు.

కొన్ని రచనలకు పుట్టిన వేళా విశేషముంటుందేమో. బెర్నార్డ్ షా తన రచనలన్నింటిలో "సెంట్ జోన్స్"ని ఎక్కడో ఎంపిక చేసి చూపిన గుర్తు. కాలచక్రం ఒరిపిడిలో ముందు తరాలకు నా రచనల్లో ఈ "సాయంకాలమైంది" నవల, "కళ్ళు" నాటిక, "రాగరాగిణి" నాటకం, "జుజుమురా" కథ, "కళ్యాణి" రేడియో నాటిక - యిలా నిలవగలిగితే అది నాకు దక్కిన అదృష్టమేననుకుంటాను.

- గొల్లపూడి మారుతీరావు

విష్టవం అంటే - గతంలో ఆయుధాలతో అడవుల్లో తిరిగేవారు చేసే పని - అని ఒక అభిప్రాయం ఉండేది నాకు. మీరు మీమీ ఆయుధాలతో సమాజాన్ని కొత్తగానయినా చక్కటి బాటలో నడిపిస్తున్నారు. అందుకు గురువుగారైన మీకు - మీ అనుమతి లేకుండానే - మీ శిష్యుడిగా ప్రకటించుకుంటున్నాను.

జె. శ్రీనివాసరెడ్డి అనే మొద్దు శీను, ఖైదీ నంబరు 405, మహానది బ్లాక్, చర్లపల్లి

(గత సంచిక తరువాయి)

2

సుభద్రాచార్యులవారి తండ్రిగారు పెద్ద తిరుమలాచార్యులవారిది తెనాలికి ఆరు కిలోమీటర్ల దూరంలో సర్పవరం అగ్రహారం. ఆ కుటుంబం తరతరాలుగా భావనారాయణస్వామికి సేవలు చేస్తూ తరించింది.

భావమాత్రం చేత ప్రత్యక్షమయిన నారాయణుడి ఆలయం అది. మూలవిరాట్టు స్వయంభువు అని చెప్తారు. సర్పాలలో శ్రేష్టుడైన ఆదిశేషుడు నారాయణుడి కోసం తపస్సు చేస్తే తరింపజేసిన క్షేత్రమని స్కాందపురాణంలో కథ. వారి పూర్వులంతా వైష్ణవ సంప్రదాయాన్ని ధర్మ, జ్యోతిష్య, శాస్త్రాలని కాచి వడబోసిన నిష్ణాతులు. ఏనాడూ వూరు కాదు కదా, దాదాపు పేట విడిచి బయటికి వచ్చినవారుకాదు. పెద తిరుమలాచార్యులవారి తండ్రిగారు కుంతీనాథాచార్యులవారి గురించి ఓ కథ ప్రసిద్ధిలో ఉన్నదా కుటుంబంలో. చతుర్మాసదీక్షను పూని ఒకే ఒక్కసారి ఊరిపాలిమేరలకు వచ్చారట. అప్పుడు వారు ఏనుగుని చూడటం తటస్థించింది. ఆయన గ్రంథాల్లోనే ఏనుగు గురించి చదువుకున్నారు. గజేంద్రమోక్షం పుక్కిట పట్టినవారు. అయినా ఇంటికి వచ్చి "ఈ రోజు ఒక విచిత్రమయిన గేదెను చూశాను. వెనుక ఒక తోక, ముందొక తోక" అన్నారట. అది విన్నవారంతా పగలబడి నవ్వుకున్నారు. రెండు తరాలపాటు ఆ కథ రచ్చబండ దగ్గర అందరినీ కితకీతలు పెట్టేది. కుంతీనాథాచార్యులుగారు మహా పండితులు. 'సాహిత్యకల్పలత' అనే ఉద్గ్రంథాన్ని వ్రాశారు. అయితే అది మరొక ప్రపంచం.

కుంతీనాథాచార్యులవారికి లౌకిక జ్ఞానం ఇసుమంత తక్కువే కావచ్చు. కానీ పట్టుదలలో పరుశురాముడంతటివారు. రోజూ నాలుగు గంటలకి లేచి, విష్ణు సరోవరంలో స్నానం చేసి, తడిబట్టలతోనే తిరుమాళై వల్లవేసుకుంటూ గృహోన్నుఖులు కావడం వారి దైనందిన చర్య. అలా వస్తున్న ఒక తెల్లవారు రూమున ఒక పంచముడు ఆయనకి ఎదురుపడ్డాడు. అంతే. ఆయన ఆపాదమస్తకం వణికిపోయారు. ఆ రోజూ, మరో నాలుగు రోజులూ మంచినీళ్ళు ముట్టలేదు. ఊరు వూరంతా అట్టుడికిపోయింది. ఆ పంచముడు తల నేలకేసి కొట్టుకుని ఏడ్చాడు. ఊరివారు బ్రతిమిలాడారు. కానీ ఆచార్యులవారు సర్దుకోలేకపోయారు. అయిదో రోజున పెద తిరుమలాచార్యులని పిలిచి ఆ ఊరు వదిలిపోవాలని సూచించారు. కాదు, శాసించారు. పెద తిరుమలాచార్యులవారు దిమ్మరపోయారు. ఊరు వదిలి ఎక్కడికి పోవాలి? సమయం దాటిపోతోంది. కుంతీనాథాచార్యులవారి నాడి చెయ్యి దాటిపోతోందని హెచ్చరించాడు ఆయుర్వేదవైద్యుడు ముడుంబై నరసింహాచార్యులు. విషయం తెలిసి పూటాపూటిన వచ్చారు పెద తిరుమలాచార్యుల మామగారు. వారిది విశాఖ సమీపాన పద్మనాభం కుంతీనాథాచార్యులవారిని పద్మనాభంలో కుంతీపద్మనాభస్వామి ఆలయానికి ఆహ్వానించారు సాదరంగా. అర్చకత్వం కుంతీనాథాచార్యులకి కొత్త. అయినా ఈ ఆహ్వానం తనకి సర్పవరం నుంచి విముక్తి. వెంటనే అంగీకరించారు. కుటుంబం కట్టుబట్టలతో రెండు ఎడ్లబళ్ళమీద సామాన్లతో వూరునుంచి తరలిపోవడాన్ని వూరు వూరంతా కన్నీరు కారుస్తూ ఏటికట్టదాకా నడిచివచ్చి గమనించారు.

పెద తిరుమలాచార్యులుగారి పదమూడో యేట ఈ సంఘటన జరిగింది. అప్పటికి కుంతీనాథాచార్యులుగారికి ఏబై రెండు. పద్మనాభం వచ్చిన పదోరోజునే కుంతీనాథాచార్యులుగారి ఒక్కగానొక్క కుమార్తె పెళ్ళికాకుండానే మరణించింది. పుత్రికాశోకంతో ఆయన మంచంపట్టి, నలభై ఐదు సంవత్సరాలు తీసుకుని, తొంభై ఏడవయేట కాలం చాలించేశారు. కుంతీ పద్మనాభస్వామి ఆలయంలో మూలవర్ణ పక్కన నిలబడిన పద్నాలుగేళ్ళ పెద తిరుమలాచార్యులుగారు ఉళహళంద పెరుమాళ్ అంటే భూమిని కొలిచిన దేవుడు. కుంతీనాథాచార్యులుగారిలో నిష్ఠ, తల్లి తరపున సాధుత్వం, సరళత్వం కలబోసిన మూర్తి ఆయన.

ఎనిమిదో యేటనే కుంతీనాథాచార్యులవారు పుతుడికి పంచ సంస్కారాలు చేయించారు. శ్రీ వైష్ణవునికి జ్ఞానజన్మ నిజమైన జన్మ. తాపము, పుండ్రము, నామము, మంత్రము, యాగము - అవీ పంచసంస్కారాలు. ఆయన సద్గురువు తండ్రి నుదితిన స్వరూపం (బొట్టుని) దీపకలికలాగా ప్రకాశిస్తుండగా తండ్రి వెనక నడిచే వటువు ఘనని ఆనుకుని ప్రవహించే జటలాగా అనిపించేది సర్పవరం ప్రజలకి. తెల్లవారు రూమున నాలుగున్నరనించి అయిదున్నర వరకు కేవలం ఆ తల్లిదండ్రులు మాత్రమే వీధిలో మెసలేవారు. విష్ణుసూక్తం కర్ణపుటాలకు పలచనయి దూరమయాక దొడ్లోంచి పశువుల్ని తోలుకుని రైతులు బయటకు వచ్చేవారు. ఇది ఎవరూ నిబద్ధీకరించిన శాసనం కాదు. వారు ఆచార్యులవారిపట్ల చూపే ఆదరభావం. నెలకి మూడు వర్షాలు పడి, రెండు పంటలు సంక్రమణానికి ఇళ్ళు చేరే బంగారు రోజులవి.

చెల్లెలు పోయిన ఘటన ప్రారబ్ధమని పెద తిరుమలాచార్యులవారనుకున్నా, కుంతీనాథాచార్యులు అనుకోలేకపోయారు. మనిషి నిలువునా క్రుంగిపోయారు. ఆ రోజుల్లోనే ఎడమభాగానికి స్వల్పంగా పక్షవాతం వచ్చింది. అనారోగ్యంకంటే ఆచారం సరిగా జరగడం లేదన్న బాధ ఆయనను మరింత క్రుంగదీసింది. మంచం మీద నిస్సహాయంగా ఉన్న తండ్రిని గమనిస్తూ ఆ కుటుంబంలో సదాచారానికి ఏమీ లోటు జరగడం లేదని వారికి తెలియచెప్పాలని మరింత నిష్ఠగా పెరుమాళ్ళకి తిరువారాధన సాగించేవారు పెద తిరుమలాచార్యుల వారు. ఊర్ల్యపుండ్రాలు ధరించి, శ్రద్ధగా సుదర్శన, పాంచజన్యాలను దిద్దుకుని - తిరువడిగళ్ - గురువుగారి పాదములు అద్దిన వస్త్రాన్ని శిరస్సు మీదుంచుకుని, తీర్థతటితో రెండుమార్లు తీర్థాన్ని స్వీకరించి భగవదారాధనకి యోగ్యతను సంపాదించుకుని ఆరాధన సాగించేవారు. భగవద్గీతలో 18వ అధ్యాయంలో 66వ శ్లోకం "సర్వ ధర్మాన్ పరిత్యజ్య" వారి జీవితాన్ని నడిపే ఒరవడి. కొడుకు నిష్ఠా, భక్తి ప్రపత్తులూ గమనిస్తూ మంచం మీద కుంతీనాథాచార్యుల కనుకొలకులు వర్షాన్ని కురిసేవి. అలా ఎన్నాళ్ళు? నలభై ఐదు సంవత్సరాలు. జ్ఞానం తెలిసి, సదాచారాన్ని నెరిపిన దానికంటే అశక్తతతో, భ్రష్టతతో బ్రతుకుతున్నాననే జ్ఞానం ఎక్కువ రోజులు గడిపారు.

"స్వామీ! ఇది ఏ జన్మ పాపం?" అని దురపిల్లేవారు.

పెద తిరుమలాచార్యులవారి సతీమణి తుక్కిణమ్మ తన మామగారు నేలమీద నిలబడి వుండగా ఏనాడూ చూడలేదు. పెళ్ళిపీటలమీద గోదాదేవిలాగా మీదకి ముడివేసి, మల్లెపువ్వులు చుట్టి, గోచీపోసి పట్టుచీర కట్టుకున్న కోడల్ని చూసి పొంగిపోయారు కుంతీనాథాచార్యులవారు. నూతన వధూవరులు తనకి దండం పెట్టేనాటికి చిన్నగా మాట్లాడగలుగుతున్నారు.

"నాకు ఇవాళ చాలా ఆనందంగా ఉంది. నా కర్మని నిష్ఠగా జరపడానికి నా కొడుక్కి యోగ్యతనీ, అర్హతనీ ఇచ్చే కోడలు దొరికింది" అన్నారు.

మృత్యువుని ఆ రోజుల్లోనే ఆహ్వానించారు ఆచార్యులవారు. ఆ మాటలు విన్న కొత్తకోడలు కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి కానీ, మృత్యువుకి ఆయన మరో నలభై అయిదు సంవత్సరాలు చెల్లించారు. తనకీ ఏభై సంవత్సరాలు పైబడేదాకా మామగారికి సేవలు చేసుకుంది రుక్మిణమ్మ. అత్తగారు మాత్రం (ఆవిడ పేరు వకుళ) ఆఖరి రోజు వరకు పెరుమాళ్ళముందు వెలిగించిన కర్పూరశిఖలాగా కణకణమంటూ బ్రతికారు. ఆఖరి రోజున కూడా కొడుకు కైంకర్యానికి దద్దోజనం వండి, ఎదురు గోడకి మడి కట్టుకునే జారగిలబడి, కొడుకు తీర్థం ఇచ్చే సమయానికి అలానే గోడకి ఆనుకునే తనువు చాలించారు.

పెద తిరుమలాచార్యులుగారు సహజంగా లోకాన్ని ఎరిగిన మనిషి. తండ్రి పంచముడిని చూసినంత మాత్రాన ఇంటినీ, ఊరునీ వదిలి రావడం ఆయన్ని బాధపెట్టింది. కాగా, తండ్రి తిరుమలై దివ్య ప్రబంధాన్ని చదవడమే సంప్రదాయం చేసుకున్న వ్యక్తి. ఆ ప్రబంధకర్త విప్రనారాయణుడు దేవదేవి ప్రభావంలో పడినా భగవంతుని దివ్యసన్నిధికి దూరంకానీ ఓ మహాభక్తుడి జీవితం. జీవనాన్ని గురించి ఆలోచించే తరం పెద తిరుమలాచార్యులుగారిది.

ఆయన గోస్తనీ నదిలో స్నానం చేశాక ఆలయప్రాంగణంలో సభ తీర్చి తిరుప్పళ్ళి ఎఱుచ్చి చదువుతూంటే తరతమ భేదం లేకుండా, కులమత వ్యత్యాసం లేకుండా గుడిబయట వీధిలో కూడా చాలమంది కూర్చునేవారు. మొదట శర్లమురై, తరువాత తిరుప్పావై గానం చేసేవారు. అందరికీ రుక్మిణమ్మ పాంగల్ స్వయంగా పెట్టేది. ఆమె చేతి ప్రసాదం తినడం కోసమే బాదం ఆకుల్ని కోసుకుని పూరంతా వరస తీర్చేది. ఆ ఊళ్ళో కొందరికి ఆచార్యులవారి తిరుప్పావై వీనులవిందు చేస్తే, అమ్మగారి పాంగల్ అందరికీ విందయ్యేది.

పద్మనాభం ఊరిలో మొఖాసాదారులందరూ క్షత్రియులు. వితరణకీ, బ్రాహ్మణాదరణకీ, బౌదాధ్యానికీ పెట్టింది పేరు. కాగా, ఏ పరిస్థితిలో పెద తిరుమలాచార్యులవారు తమ పూరు వచ్చారో వారందరికీ తెలుసు. అదొక అదృష్టంగా భావించిన తరం ఇంకా బ్రతికే ఉంది. సర్పవరంలో జరిగిన పరాభవం ఇక్కడ జరగకుండా ముందే కట్టిడి చేశారు. కుటుంబం నడవడానికి ఆలయానికి పెద్ద ఆదాయం లేదు. అందుకని మూడెకరాల శ్రేష్ఠమయిన మాగాణిని ఆచార్యులవారికి సొంతం చేశారు. అంతేకాదు, సేద్యానికి జీతగాళ్ళని పురమాయించి, పంటని ఇంటికి తోలించే ఏర్పాటు చేశారు. కొండమీద ఆలయానికి పెద తిరుమలాచార్యులవారు వెళ్ళివచ్చేవారు. కొండపాదాల దగ్గర ఉన్న ఆలయంలోనే ఆ కాసినిరోజులూ కుంతీనాథాచార్యులవారు స్వామిని సేవించారు.

ఆ రోజుల్లోనే పెన్నెత్తు వీరనరసింహరాజుగారి మాతామహులు పూసపాటి ఆనందగజపతిరాజులుంగారి వైద్యం కోసమే అహోరాత్రాలు చరకసంహిత చదివి, ఆయుర్వేదాన్ని ప్రత్యేకంగా రాజుగారి చికిత్సకోసమే ఆపోశనపట్టి, వారికోసం మండల దీక్షపూని ఎక్కడెక్కడివో మూలికలు తెచ్చి, ఆనుపానులు చేసి రాజుగారి రాచకురుపుని నయం చేశారు. అప్పటికీ వీరనరసింహరాజుగారి వయస్సు ఆరు సంవత్సరాలు. పెద తిరుమలాచార్యులుగారి సుపుతుడు సుభద్రాచార్యులవారి జీవితం విచిత్రంగా పెద్ద మలుపు తిరిగింది. రాజుగారి చికిత్స గురించి కథలు కథలుగా చెప్పుకున్నవారంతా పొరుగు వూళ్ళనుంచీ వైద్యానికి ఆచార్యులవారి దగ్గరకు రాసాగారు. ఇది ఆచార్యులవారికీ, తండ్రిగారికీ మధ్య పెద్ద ఘర్షణని లేవదీసింది. సంప్రదాయం కుంతీనాథాచార్యులని అందరికీ దూరం చేసి మడి కట్టించింది. వైద్యం ఆర్జులని పెద తిరుమలాచార్యుల వారికి దగ్గర చేసి అందరినీ ఏకం చేసింది. అప్పుడే తరాల అంతరం ఇద్దరిమధ్య కనిపిస్తోంది. తన జీవితకాలంలోనే ఆలోచనల్లో మార్పులు ఆచరణలో చోటు చేసుకోవడం మంచం మీదనుంచే మౌనంగా, నిస్సహాయంగా గమనించారు కుంతీనాథాచార్యులవారు.

అయితే పక్షవాతంతో మంచం ఎక్కినప్పుడు ఇంట్లో సదాచారాన్ని తండ్రి సమక్షంలో ఎలా కాపాడారో, ఆయుర్వేదం కారణం కొడుకు చెయ్యరాని పనులు చేస్తున్నాడన్న తండ్రి మనస్తాపాన్ని పోగొట్టడానికి ఆయన సమక్షంలో తన కొడుకు సుభద్రని కడిగిన ముత్యంలాగా పెంచారు పెద తిరుమలాచార్యులుగారు. మనవడిని చూసి మరో తరానికి సంప్రదాయం సజావుగా అందినందుకు నిట్టూర్చారు కుంతీనాథాచార్యులవారు. సుభద్రాచార్యులుగారికి తాతగారి అమాయకత్వం, సారశ్యం నూటికి నూరుపాళ్ళూ అబ్బింది. కాగా, తనకి పంచ సంస్కారాలు జరిగిన నాటి జ్ఞాపకాల్ని తలచుకుని మనవడిని వటువుగా చూసి బ్రహ్మానందభరితులయిపోయారు కుంతీనాథాచార్యులవారు.

వణికే చేత్తో తనే స్వయంగా మనవడి నుదుటి మీద స్వరూపాన్ని దిద్దేవారు దగ్గర కూర్చోపెట్టుకుని. తది కావి కుచ్చిళ్ళనుంచీ నీళ్ళు కారుతూండగా, మనవడిచేత తిరుమాళై చదివించుకునేవారు. ఆచార్యులవారి ఆఖరిరోజులు సంప్రదాయానికి 'రేపు' భద్రంగా ఉన్నదనే విశ్వాసంతో గడిచాయి.

ఇంకా ఉత్తరాయణానికి పదకొండు రోజులుందనగా, మనవడి చెవుల్లో చెప్పేశారు తానిక శెలవు తీసుకుంటానని. సుబ్రహ్మచార్యులు పసివాడిలాగా వలవలా ఏడ్చాడు. పెద తిరుమలాచార్యులవారు పదిమందిని పిలిపించి ద్వయమంత్రాన్ని అహోరాత్రాలు మననం చేయించారు.

మకరరాశిలో సూర్యుడు ప్రవేశించేసరికి కుంతీనాథాచార్యులవారి పడకగది 'శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే' అనే ఘోషతో పవిత్రమయిన దేవాలయం అయిపోయింది. పుష్య కృష్ణవిదియనాటి సూర్యోదయాన్ని ఆచార్యులవారు చూడలేదు. ప్రాతఃకాలానికి ఇంకా రెండు ఘడియలు వుందనగానే హంస లేచిపోయింది.

3

'చాతుర్వర్ణ్యం మయాస్పష్టం గుణకర్మ విభాగశః' అన్న గీతకారుడి ఉవాచని నూటికి నూరుపాళ్ళూ అర్థం చేసుకున్నవారు పెద తిరుమలాచార్యులవారు. పద్మనాభం ఆ రోజుల్లో చిన్న వూరు. అంతా కలిపి నూట అరవై గడపే. నాలుగయిదు వైష్ణవ కుటుంబాలుగాక, ఎక్కువమంది క్షత్రియులు. అందరికీ తోటల్లో పెద్ద పెద్ద లోగిళ్ళు. మిగతావారంతా నాగవంశం వారు. అదొక కులం. వారంతా రైతులు. ఉదయం అయిదు డాటితే వూళ్ళో ఎవరూ కనిపించరు. ఆడా, ముసలీ తప్ప.

మూడు గంటలకి లేచి ఆలయం ఒరుసుకుపారే గోస్తనీ నదిలో స్నానం ముగించుకుని, స్వామికి నివేదన ముగిసాక 1923లో విజయనగరం ఆస్థాన దివాన్ బహదూర్ పెన్నత్తు నరసింహ రాజుగారు నిర్మింపచేసిన పెద్ద అరుగుల ఆలయ ఆవరణలో తిష్టవేసేవారు ఆచార్యులు. ఆ చుట్టుపక్కల వూళ్ళోవాళ్ళందరికీ గర్భాలయంలో దేవుడుకంటే ఆచార్యులవారే ఎక్కువ. వైద్యానికి వచ్చేవారు. స్వామి ఆరాధనకి కైంకర్యం చేశాక, రుక్మిణమ్మ వైద్యానికి కావలసిన అనుపానులన్నీ సిద్ధం చేసేది. ఆచార్యులవారి వైద్యం ఆ చుట్టుపక్కల ఓ ఉద్యమం అయిపోయింది. వారి చికిత్సలో భక్తిపాలు ఎక్కువ. రోగుల మనస్సుల్లో విశ్వాసంపాలు ఎక్కువ. చాలామందికి మందు పనిచేసేది. పనిచెయ్యని ఆ ఒకరిద్దరు తమ ప్రారబ్ధం క్రింద సరిపెట్టుకునేవారు.

అసలు ఆచార్యులవారి చికిత్సకు మూలసూత్రం అదే. రోగిని రోగ లక్షణాలు అడగడంతోపాటు, ఆయన జన్మచక్రం వేసేవారు. రాబోయేకాలంలో అతనికి రోగం తగ్గడానికి కర్మఫరిపాకం ఎంత? ఆ తర్వాతనే వైద్యం. అయితే రైతులూ, మాములు కూలీ జనానికి జన్మ నక్షత్రాలూ, ఘడియలూ, విఘడియలూ ఏం తెలుస్తాయి? అందుకని సాముదికమూ సాధన చేశారు. అదొక విచిత్రమయిన చికిత్సా విధానం. వైద్యుడికీ, రోగికి మధ్య మూడింట పాతన కావాలి. ఒకటి: మందు, రెండు: విశ్వాసం, మూడు: శ్రద్ధ. ఈ మూడూ రోగులకి పుష్కలంగా ఉన్నాయి. ఆ చుట్టుపక్కల ఆచార్యులవారి వైద్యం వల్ల కుంతీమాధవస్వామి ఆలయానికి పరపతి పెరిగింది.

ఆ రోజుల్లో పానదేవపురం, ఒమ్మి, కొవ్వాడ, గృధ్రవరం వెళ్ళాలంటే తాటిదూలాలూ డాటి వెళ్ళాలి. నాగవంశం రైతులు కేవలం ఆచార్యులవారి సమక్షానికి వెళ్ళడానికే పది తాటి చెట్లు నరికించి నదికి అడ్డంగా పరుచుకున్నారు.

విశాలమయిన ఆలయప్రాంగణమంతా పరుగులు తీస్తూ, సుభద్రాచార్యులుగారూ, బుల్లిరాజుగారూ (వీర నరసింహరాజుగారి ముద్దుపేరు) ఆడుకునేవారు. ఏదో ఓ సమయానికి రుక్మిణమ్మ అరిటాకుల్లో చక్రపాంగలి, దద్దోజనం ఇస్తే, ఇద్దరూ మరం వేసుకు కూర్చుని బుద్ధిగా ఆరగించేవారు. ఆచార్యులవారిది చిన్న అంగవస్త్రం, బుల్లిరాజుగారిది చిన్న పట్టుపంచె. ఇద్దరూ కృష్ణార్జునుల్లాగా ఉండేవారు.

ఏ అపరాహ్లానికో పెద తిరుమలాచార్యులవారికి రోగుల రాక తగ్గేది. అప్పుడు స్నానం చేసి, మధ్యాహ్నం అనుష్ఠానం పూర్తిచేసుకుని స్వామి కైంకర్యాన్ని ఆరంగించేవారు.

సాయంకాలం వచ్చిన భక్తులకి తీర్థప్రసాదాలు సమర్పిస్తూ, సుభద్రకి తిరుప్పావై, తిరుప్పళ్ళియెఱుచ్చి వల్లెవేయించేవారు.

కుంతీమాధవస్వామివారికి సంవత్సరానికి మూడు ఉత్సవాలూ, రెండు తీర్థాలూ, భాద్రపద శుద్ధ చతుర్దశి అనంత జయంతి. కొండమీద స్వామివారు అనంతపద్మనాభ స్వామిగా వెలిసిన రోజు. కుంతీమాధవస్వామి ఆలయంలో ఉత్సవర్షని కొండమీదకి ఉత్సవంగా

తోడ్కునిపోయి పంచామృతాభిషేకం, విష్ణుసహస్రనామార్చన జరుపుతారు. కొండమీద మెట్లపాడుగునా దీపాలు వెలుగుతాయి. ఆ రోజు పెద తిరుమలచార్యులవారు సాక్షాత్తు అగ్నిహోత్రుడులాగా వెలిగిపోతారు.

కుంతీమాధవస్వామికి చిన్న కథ ఉంది. ఎక్కడా కుంతీ పేరు జతపడిన గోపాల స్వామిని చూడం. కానీ పాండవులు వనవాసానికి, అజ్ఞాతవాసానికి వెళ్ళినప్పుడు బిడ్డల అగచాటలు మనస్తాపంతో కుంతీదేవి యాత్రలకు వెళ్ళింది. తమవంశ రక్షకుడు, ఆర్షతాణ పరాయణుడు, మేనల్లుడు గోపాలస్వామి. వెళ్ళిన చోటల్లా స్వామిని స్మరిస్తూ విగ్రహాలను ప్రతిష్ఠింపజేసింది. అలా కాశీలో వేణుమాధవస్వామి, ప్రయాగలో బిందుమాధవస్వామి, గయలో సేతు మాధవస్వామి, పీఠికాపురంలో సుందరమాధవస్వామి. గోస్తనీ నదీతీరానికి వచ్చి స్వామిని ప్రతిష్ఠించే సమయానికి ఆమెకి చిన్న 'అహంకారం' అడ్డుపడింది. ఎక్కడా స్థాపించిన ఆలయమూర్తులకు తన పేరులేదు. ఇక్కడయినా తనపేరు కలుపుకుంటానని మేనల్లుడిని ప్రార్థించిందట. ఎందరి భక్తుల కోరికల్ని స్వామి తీర్చలేదు. మేనత్త కోరికను సరేనన్నాడు. ఆ విధంగా ఇక్కడయినా తన పేరు కలుపుకుంటానని మేనల్లుడిని ప్రార్థించిందట. ఎందరి భక్తుల కోరికల్ని స్వామి తీర్చలేదు? మేనత్త కోరికను సరేనన్నాడు. ఆ విధంగా ఇక్కడ మూలవర్ణ కుంతీమాధవులయ్యారు.

ఆలయానికి ఎడమవైపున విశాలమయిన భోజనశాల. పక్కనే రెండు గదుల్లో ఆచార్యులవారి నివాసం. ఆచార్యులవారి సంపదల్లా గోడకి చేత్తో గీసిన తమ పుర్వుల చిత్రాలు, మంత్రాన్ని తనదాకా చేర్చిన గురువుల పరంపర. ఆచార్య రత్నహారమది. సర్పవరం నుంచి కుంతీనాథాచార్యులవారు వెంటబెట్టుకు వచ్చిన అతి తక్కువ ఆస్తిలో అతి విలువయిన ఆస్తి అదే.

ఓ రాత్రి ఎవరో స్త్రీ గోడు గోడున ఏడుస్తూంటే తుళ్ళిపడి లేచింది రుక్మిణమ్మ. ద్రవిడ ప్రబంధానికి ఓ రాత్రివరకు వివరణ వ్రాస్తూ అలసి నిద్రపోయారు ఆచార్యులవారు. భర్తని లేపింది. లాంతరు వెలిగించి, ఇద్దరూ ఆలయం పక్క ద్వారం దగ్గరకి వచ్చారు. నాలుగు వెదురు కర్రలు చేర్చి కట్టి, దానిమీద బరువయిన శరీరాన్ని పడుకోబెట్టి ఆరుగురు మోసుకువచ్చారు. రాత్రి ఎనిమిది గంటలనుంచీ ప్రయాణం చేస్తున్నారట. రెండో రూముకి ఇక్కడికి చేరారు. పక్కనే ఏడుస్తున్న స్త్రీ. ఏమయిందన్నారు ఆచార్యులవారు. బోని నుంచి వస్తున్నారట అంతా. వెదురు బద్దీల మీద ఉన్న రైతు నాగవంశం మనిషి. పేరు పైడిబాబు. ఏడుస్తున్నది భార్య. సాయంకాలం పొలం నుంచి వస్తూండగా పాము కరిచింది. అతన్ని మోసుకొచ్చారు. పైడిబాబు శరీరం అచేతనంగా ఉంది. నాడి చూశారు. ఎక్కడ అందలేదు. శరీరం మంచులాగా అయిపోయి చాలాసేపయింది. గ్రామస్తులకి తెలుసు పైడిబాబు మీద ఆశలేదని. కానీ ఆచార్యులవారి మీద ఎనలేని విశ్వాసం వాళ్ళకి. ఆఖరిమాట ఆయన నోటంట వివాలని సగండాని నుంచే సమాధానం తెలిసినా మోసుకొచ్చారు. భార్య పేరు? కైకవశి. ఆమె మూగది. అంత బాధలోనూ నిర్ణాంతపోయారు ఆచార్యులవారు. నాగవంశం మాములు నేలబారు కులం కాదు. వారికో వారసత్వం, ప్రత్యేకత ఉన్నది. అది తరతరాలుగా వస్తున్న వైవిధ్యం. కానీ ఈవిడ పేరు మరీ దిగ్భ్రాంతుల్ని చేసింది. లాంతరు వెలుగులో శోకమూర్తిలాగా ఉన్న ఆమె ముఖం సౌందర్యంతో వెలిగిపోతోంది. నల్లకలువలాగా ఉంది ముఖం అంతకుమించి పేరు కైకవశి. ఆ పేరు డెబ్బై రెండు మేళకర్త రాగాలలో ఒకటి. అపురూప రాగం. త్యాగరాజస్వామివారు భగవంతుడిని "వాచా మగోచరమే" అంటారు కైకవశిలో, ఎవరో సంగీత జ్ఞానమున్న మహనీయుడు ఆమెకు పేరు పెట్టి ఉంటారు. లేక, ఆ వంశంలో ఎక్కడో అర్థంకాని సంస్కారమేదయినా ఉందా?

వెదురు పల్లకిని భుజాలకెత్తుతూంటే, కైకవశిని చూసి ఆచార్యులవారు అసంకల్పితంగా అడిగారు.

"ఈమెకెవరయినా ఉన్నారా?" అని.

లేరన్నారు తోడొచ్చిన గ్రామస్తులు.

"భర్తకి సంస్కారాలన్నీ పూర్తయ్యాక, ఆ అమ్మాయినిక్కడికి పంపించండి. ఆలయంలో పనిచేస్తుంది" అన్నారు.

గ్రామస్థులు ఆశ్చర్యపోయారు. అంత దుఃఖంలోనూ కైకవళి కూడా ఆశ్చర్యపోయి, అసంకల్పితంగా ఆచార్యులవారి పాదాలు ముట్టుకుని నమస్కారం చేసింది.

"నారాయణ, నారాయణ" అనుకుని చెవులు మూసుకుని లోనికి వచ్చి స్నానం చేశారు ఆచార్యులవారు. యజ్ఞోపవీతం మార్చుకునేవరకు పచ్చిమంచినీళ్ళు ముట్టరు. సూర్యోదయానంతరమే నూతన యజ్ఞోపవీతధారణ జరగాలి. ఆ రాత్రి చాప పరుచుకుని దూరంగా విశ్రమించారు.

ఎందుకు తన నోటివెంట ఆ మాట వచ్చింది? వారికే ఆశ్చర్యం కలిగింది.

సుభద్రాచార్యులవారి తిరువధ్యయనానికి విశాఖనుంచి వచ్చిన నవనీతం అమ్మ కైకవళి. ఆమె భర్తకి వేసిన పాముకాటు ఆ గ్రామం, ఓ రెండో తరానికి నాటబోతోందని ఆ రోజున ఆచార్యులవారికి తెలీదు. అది ఆ వూరి కర్మ పరిపాకం.

(కొనసాగింపు వచ్చేనెలలో)

Post your comments

ఈ నవల గురించి కిరణ్ ప్రభ టాక్ షో వినడానికి ఇక్కడ క్లిక్ చేయండి.